„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

Ніва

№ 24 (120) БЕЛАСТОК, 15 ЧЭРВЕНЯ 1958 г. ГОД III

Выступае дзяляціцкі хор.

З беларускай песняй і танцам па Беласточчыне

Прыгожы, сонечны дзень, быў у нядзелю, 8 чэрвеня г. г. Да граніцы з боку Савецкай Беларусі пад'ехалі 3 вялікія аўтобусы. Падняўся гранічны шлахбаум у Кузніцы, пагранічнікі ўзялі пад казырок і аўтобусы павольна пераехалі на Беластоцкую зямлю. Гэта з беларускай народнай песняй і танцам прыехала на Беласточчыну харавая капела Дзеляціцкага калгаса «Сцяг Советаў» на Гродзеншчыне. Дарагіх гасцей віталі прадстаўнікі ваяводскіх улад. Карагод самаходаў накіроўваецца ў Беласток.

Дзеляціцкая харавая капела ўжо 30 год праслаўляе беларускія, рускія, украінскія, польскія народныя песні і танцы. Бачылі яе калгаснікі, жыхары гарадоў, яна неаднойчы займала першае месца на фестывалях моладзі, дзе адбываліся агляды калектываў мастацкай самадзейнасці. Мастацкім кіраўніком і дырыжорам гэтага заслужанага самадзейнага калектыву з'яўляецца малады, таленавіты кампазітар П. Радаліцкі.

Нядзельны вечар. Тэатральная зала ваяводскага праўлення ТПП-Р у Беластоку была запоўнена жыхарамі горада. Пры ўваходзе ў залу натоўп людзей. Нажаль няма ўжо больш месц. Не ўсе мелі шчасце глядзець выступленні калгаснай харавой капелы. А трэба сказаць, што было на што паглядзець.

Рассоўваецца занавес і вачам прысутных прадстаўляецца гама каляровых, прыгожа вышытых беларускіх народных убораў. У зале падымаецца хваля не змаўкаючых бурных апладысментаў. Харавая капела распачынае сваю праграму песняй «Партыі слава». Плывуць адна за другой беларускія, польскія, рускія народныя песні: «Ой Нёман, бацька наш Нёман», «Зязюля», «Вараг», «Нёман і Вісла» і шмат іншых задушэўных песень. Як спадабаліся гэтыя песні ў выкананні харавой капелы жыхарам Беластока, сведчаць найлепш доўгія, гарачыя воплескі і «біс». Таксама спадабаліся салісты.

Не было канца воплескам, калі пры акампаніяменце баяніста выступіла Н. Карнацкая з выкананнем «Дзявочых напевак». Адказваючы на патрабаванні гледачоў, Н. Карнацкая была вымушана праспяваць песню, якая нават не была прадугледжана праграмай.

Вельмі горача быў сустрэты Е. Гарэлік, які выканаў «Зорку Венеру».

Не менш горача прысутныя сустрэлі дуэт Л. Сіткевіч і Э. Каршакоўскай, якія праспявалі беларускую народную песню «У канцы грэблі шумяць вербы».

На сцэну паважна выходзіць невялікі, 12-ці гадовы хлопчык. Гэта Л. Годаў. У руках — мала меншы за яго баян, і па зале плывуць чароўныя гукі паланеза Агінскага. Проста не верыцца, што дзіця так па-майстэрску можа іграць.

А танцы?..

Ці гэта была «Лявоніха», ці «Рускі танец», ці «Украінскі танец», — жвавасць, грацыя, бадзёрасць не зыходзілі са сцэны, выклікаючы вялікае захапленне гледачоў.

Не меншую зацікаўленасць выклікалі і акрабатычныя выступленні.

Мноства кветак, якія з'явіліся ў руках дзеляціцкіх артыстаў, найлепш сведчаць аб тым, з якой цеплынёй іх сустрэлі жыхары Беластока.

В. БАРШЧЭЎСКІ
А. АМІЛЬЯНОВІЧ

* * *

Панядзелак. Хмары засланяюць сонца. Крыху душнавата. Паабапал шасэ, насустрач бягуць узлессі, гаі і уросшыя ў чэрвеньскую зеляніну вёскі. Дзеляціцкая капела едзе на другое выступленне — у Семятычы — на самы поўдзень Беласточчыны.

* * *

Тут іх прывітала бітком запоўненая слухачамі зала мясцовага клуба. Тэмпературу духаты ўзмацняла напружанасць, нецярплівасць чакання. Вось рассунулася заслона сцэны, перад вачыма панарама капелы, вось грымнулі першыя песні, затуманілі ўсхваляваныя думкі гледачоў і дарагіх гасцей аглушальныя апладысменты — штораз смялейшыя воклічы «біс».

Працяг на старане 2.

Пасля канцэрта ад калектыву мастацкай самадзейнасці пры ГП БГ-КТ букеты прыгожых кветак уручыла дырыжору Надзя Кананьчук.

З пасяджэння Прэзідыума ГП БГ-КТ

6 чэрвеня г. г. адбылося чарговае пасяджэнне Прэзідыума Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. На пасяджэнні абмяркоўваліся выдавецкія, гаспадарчыя і арганізацыйныя справы нашага Таварыства. Адносна выдавецкіх спраў было пастаноўлена паклікаць да жыцця Выдавецкі аддзел ГП БГ-КТ, які будзе арганізаваны пры рэдакцыі «Ніва». На кіраўніка Выдавецкага аддзела быў пакліканы сакратар «Нівы» М. Баравік. У Аддзеле будзе працаваць адзін штатны працаўнік. Прэзідыум вырашыў выдаць дзве грамафонныя пласцінкі па 1000 штук з беларускімі песнямі.

Многа месца на пасяджэнні прысвячалася гаспадарчым справам. У першую чаргу разглядалася дзейнасць паклікага 3 месяцы таму назад Праўлення прамыслова - гаспадарчага прадпрыемства «Бэтэска». Прэзідыум ГП на пасяджэнні прыняў пастанову, якая рэгулюе прававую залежнасць Праўлення «Бэтэскі» ад ГП Таварыства. На пасяджэнні было пастаноўлена падтрымаць ініцыятыву беларускага актыву ў напрамку арганізацыі кааператыўнай дзейнасці ў малых мястэчках і вёсках. У першую чаргу прэзідыум пастанавіў дапамагчы Аддзелу Таварыства ў Міхалове, які праяўляе ініцыятыву ў напрамку выкарыстання мясцовых залежаў торфу.

Вырашана таксама выпрацаваць формы цяснейшай сувязі Таварыства з насельніцтвам беларускіх вёсак. З мэтай паляпшэння працы Аддзелаў Таварыства, у Галоўным Праўленні будуць адбывацца нарады з удзелам старшынь і сакратароў. На нарадах будуць абмяркоўвацца працы паасобных аддзелаў. Галоўнае Праўленне займаецца апрацаваннем інструктажа, які будзе дапаможнікам у штодзённай працы аддзелаў Таварыства.

ВІКТАР ШВЕД
Сакратар ГП БГ-КТ

Наймалодшы артыст-баяніст Л. Годаў.

Паўстала Беларускае літаратурнае аб'еднанне ў Беластоку

У нядзелю, 8 чэрвеня, у Беластоку адбыўся арганізацыйны з'езд Беларускага літаратурнага аб'еднання. На з'езд прыехалі дэлегаты з розных куткоў Польшчы, якія творча праявілі сябе на старонках «Нівы». З'езд паклікаў праўленне і прыняў статут аб'еднання. Пастаноўлена, што аб'еднанне будзе гуртавацца пры рэдакцыі «Ніва» і будзе выдаваць літаратурную старонку.

Старшынёю аб'еднання выбрана Георгія Валкавыцкага, сакратаром — Віктара Шведа, скарбнікам — Мацея Канапацкага.

Аб заданнях аб'еднання напішам у першай літаратурнай старонцы, якая выйдзе 29.VI.58 г

Беларуская Савецкая Энцыклапедыя

У Акадэміі навук БССР створана камісія пад старшынствам віцэ - прэзідэнта Акадэміі К. К. Атраховіча (Крапівы) па падрыхтоўцы да выдання Беларускай Савецкай Энцыклапедыі.

Энцыклапедыя з'явіцца сістэматызаваным зводам ведаў, у якім будуць адлюстраваны вялікія заваёвы беларускага народа, дасягнутыя за гады савецкай улады пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі, паказаны поспехі ў галіне эканомікі, навукі, культуры, мастацтва, асветлена гістарычнае мінулае Беларусі, дадзена характарыстыка яе прыродных і геаграфічных асаблівасцей. У энцыклапедыі чытач зможа знайсці звесткі пра вядомых дзеячоў беларускага народа. Выданне Беларускай энцыклапедыі разлічана на параўнаўча кароткі тэрмін з тым, каб у 1956 годзе яе выпуск быў закончан. Энцыклапедыя будзе выдавацца ў дзесяці тамах, кожны том аб'ёмам у 80 друкаваных аркушаў, тыражом у 15 тысяч экземпляраў. (БЕЛТА)

«Сувальшчына» выязджае ў Гродна

У рамках дагавору паміж Гродзенскай вобласцю і Беластоцкім ваяводствам, 18 чэрвеня г. г. выязджае ў Гродна вядомы беластоцкі калектыў песні і танца «Сувальшчына». Выступіць ён з сваімі канцэртамі ў Гродна і ў шматлікіх мясцовасцях вобласці.

У сваім рэпертуары мае «Сувальшчына» і беларускія песні. (с. я.)

Слухайце беларускія перадачы беластоцкага радыёвяшчання

Пры Польскім Радыё ў Беластоку паўстала Рэдакцыя беларускіх перадач. Першая радыёперадача на беларускай мове адбылася 13 чэрвеня (у пятніцу) і працягвалася ад гадз. 16.05 да гадз. 16.20.

Слухайце наступныя перадачы ў кожную пятніцу ў той-жа самы час на хвалях Беластоцкага Радыё

Ужо адкрыты Міжнародны Познаньскі кірмаш

У нядзелю ў 10 гадзін на плошчу, якая знаходзіцца перад цэнтральным павільёнам Кірмашу, запоўненую шматлікімі запрошанымі гасцямі і жыхарамі Познаня, уваходзяць члены палітбюро ЦК ПАРП: І сакратар ЦК ПАРП Уладыслаў Гамулка, старшыня Рады міністраў — Юзэф Цыранкевіч, старшыня Камісіі планавання Рады міністраў — Стэфан Ендрыхоўскі, старшыня Цэнтральнай рады профсаюзаў (ЦРЗЗ) — Ігнацы Лёга - Савінскі, міністр сельскай гаспадаркі — Едуард Охаб. Ёсць прысутны наместнік старшыні Рады міністраў — Зенон Новак, міністр замежнага гандлю — Вітальд Трампчынскі, віцэ-міністр замежных спраў — Марыян Нашкоўскі, кіраўнікі гаспадарчых ведамстваў, генералітэт, прадстаўнікі навукі, культуры і мастацтва.

Прыбылі і афіцыйныя ўрадавыя дэлегацыі замежных гасцей, якіх таксама сабралося шмат на ўрачыстасці. Гэта дэлегацыі Аўстрыі, Кітайскай Народнай Рэспублікі, Чэхаславакіі, Індыі, ГДР, Венгрыі, З'еднаных Штатаў ПА, ЗША, Аб'еднанай Рэспублікі Аравіі, СССР, В'етнамскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

Ва ўрачыстасці адкрыцця Кірмашу ўдзельнічалі таксама гандлёвыя дэлегацыі Балгарыі, Манголіі, і прадстаўнікі гаспадарчых і гандлёвых сфер многіх іншых краін. Прыбылі таксама акрэдытаваныя ў Польшчы начальнікі і прадстаўнікі ўсіх дыпламатычных пляцовак іншых дзяржаў.

8 чэрвеня — дзень адкрыцця 27 Міжнароднага Кірмашу ў Познані. Праз увесь час стаяла дажджлівае надвор'е. І сакратара ЦК ПАРП Ул. Гамулку выратаваў парасон, якога цярпліва трымаў шэф замежнага аддзела Кірмашу — Францішак Яськовяк. *ЦАФ — фото — Шыперка.*

Ад імя гаспадара Кірмашу і гарадскіх улад Познаня прысутных сардэчна прывітаў старшыня прэзідыума Народнай Рады Познаня — Францішак Францковяк. Пасля яго выступае міністр В. Трампчынскі. Сказаў ён між іншым: «Штораз больш замацоўваецца значэнне і міжнародная пазіцыя Познаньскага кірмашу. Аб гэтым сведчыць узрастаючая колькасць дзяржаў удзельнічаючых у Кірмашы і штораз узрастаючая колькасць экспанентаў, купцоў, прамыслоўцаў прыязджаючых у Познань амаль з усяго свету. Поспехі Міжнароднага кірмашу з'яўляюцца вынікам пастаяннага развіцця міжнароднага гандлю, перш за ўсё, паспяховага развіцця абмену паміж Усходам і Захадам. Польшча жыва цікавіцца развіццём сусветнага гандлю. Наш удзел у міжнародным гандлю яшчэ мала значны ў параўнанні з імкненнямі і магчымасцямі. Дзеля таго ўвесь час намагаемся паглыбіць нашы гандлёвыя адносіны так з сацыялістычнымі дзяржавамі, як і з заходнімі краінамі. Замежны гандаль мае вялікае значэнне для Польскай Народнай Рэспублікі».

На заканчэнне міністр Трампчынскі пажадаў усім экспанентам карысных вынікаў у заключэнні дагавораў, наладжванні гандлёвых сувязей, вялікіх дасягненняў у развіцці міжнароднага гандлю.

Грымяць гукі нацыянальнага гімна. Прэм'ер Цыранкевіч перарэзвае бела-чырвоную істужку ў дзвярах цэнтральнага павільёна Кірмашу. Гэта павільён у якім знаходзяцца экспанаты польскай электратэхнічнай і караблебудаўнічай прамысловасці. XXVII Міжнародны Познаньскі кірмаш — адкрыты. Пасля таго кіраўнікі партыі і ўрада разам з журналістамі, фотарэпарцёрамі наведваюць усю экспазіцыю замежных экспанентаў.

З беларускай песняй і танцам па Беласточчыне

Лявоніха.

(Працяг са стар. 1).

Беласточчына радужна, па-сяброўску пачала свой прыём чаканых гасцей.

Дробненькі дожджык анесмялеў, сціх. Напярэдадзе Бельск — 50 кіламетраў вядомага ўжо краявіду, краявіду з выбягаючымі на сустрэчныя вясковыя вуліцы жыхарамі. Хочацца спяваць і весяліцца!

Падоўгаватае кіно «Зніч» у Бельску здаецца тоне ў цеснай масе народу. Плаўна набліжаецца шарэнга аўтобусаў з этыкетай «Гродно». Нечакана аглушае прывітальнай мелодыяй аркестр Беларускага ліцэя. Нейк радасна гучаць дзяржаўныя гімны Польшчы і Беларусі. Усё апанаваў хор маладых галасоў — «Вітаем мы, Вас, госці дарагія»... Пасля дэлегацыя беларускіх дзяцей, моладзі ліцэя і прывітальныя прамовы гаспадароў і гасцей.

На канцэрт нестала білетаў. Дзяўчаты і юнакі са слязмі ў вачах прасіліся ў кантралёраў: — Сашка, пусці. Я пастаю толькі ў куточку...

Бясконцыя апладысменты і... цішыня. На сцэне блізкія нам савецкія людзі — простыя, шчырыя, сяброўскія. Калгасная дзяўчына спявае, пытаецца мамы, што ёй зрабіць з Сярожкай, які нясмела заглядаецца на яе, трывожыць дзявочае сэрца... Не адна Бельшчанка трывожна апусціла вочы недзе паглядаючы... Простая, шчырая песня хвалюе сэрца. Трэція «біс» знаходзілі ўгаворы з боку болей апанаваных слухачоў: — Не можна-ж так перамучваць гасцей...

— «Няма слоў, каб выказаць сардэчнае хваляванне ад сустрэчы з жыхарамі Беласточчыны! Прыемна, што нашы простыя, вясковыя песні знайшлі такі гарачы водгук у сэрцах слухачоў», — сказаў між іншым мастацкі кіраўнік і дырыжор капелы — П. Радаліцкі.

* * *

10 чэрвеня Дзятлаўскія самадзейнікі наведалі Гайнаўшчыну. Першы канцэрт далі ў Белавежы ў зале кіно «Зубр», затым у Гайнаўцы, у Доме культуры. Што можна сказаць аб гэтых канцэртах? Гэта новы поспех таленавітага калектыву. Непасрэдныя песні чаравалі сваёй свежынёй, тэмпераментныя танцы бралі ў палон маладосцю. Ізноў букеты кветак і шчырыя словы: «Прыязджайце яшчэ да нас». У Белавежы нават, пасля заканчэння канцэрта, публічнасць стоячы праспявала гасцям «Сто год».

Абодва канцэрты адбыліся пры перапоўненых залах.

* * *

11 чэрвеня калгасная капела дала канцэрты ў Сувалках, і Аўгустове, дзе была прынята не менш сардэчна.

Гэтае вялікае зацікаўленне беларускім калектывам і гарачае прыняццё яго, найлепш сведчыць аб патрэбе пашырэння і ўмацоўвання культурнага абмену паміж суседнімі брацкімі рэспублікамі.

* * *

Харавая капела Дзятлаўскага калгаса «Сцяг Советаў» — паказальнае сведчанне вялікай сілы і багацця народнай творчасці, яе невычэрпных крыніц.

Старым беларускім звычаем скажам: — Да спаткання,

Сябры!

С. ЯНОВІЧ

Фрагмент залы ТПП-Р падч ас канцэрта.

Міжнародны агляд

Новы урад у Францыі

1 чэрвеня Нацыянальны сход Францыі зацвердзіў кіраўніком новага французскага ўрада генерала дэ Голя. За дэ Голя галасавала 329 дэпутатаў, супроць — 224. У ліку галасуючых супраць дэ Голя знаходзяцца ўсе дэлегаты — камуністы, частка сацыялістаў і інш.

Нацыянальны сход даў таксама дэ Голю поўную ўладу законадаўчую і выканаўчую на поўгода. Нацыянальны сход на працягу гэтага перыяду не будзе ўмешвацца ў справы дэ Голя, г. зн. у яго дыктатуру.

Пасля зацвярджэння генерала дэ Голя старшынёй совета міністраў французскага ўрада, ён вылецеў у Алжыр. Выступленні дэ Голя ў Алжыры яшчэ раз сведчаць аб тым, што ён імкнецца задушыць нацыянальна - вызваленчы рух алжырскага народа.

Поспехі ўрадавых войск у Інданезіі

Як паведамляюць інданезійскія газеты, прадстаўнік Вярхоўнага Камандавання інданезійскай арміі паведаміў, што ўрадавыя войскі, якія дзейнічаюць на Малукскіх астравах, вызвалілі горад Джайлоло на востраве Хальмахера, дзе былі акружаны войскі мяцежнікаў колькасцю да 500 чалавек.

Інфармацыйны аддзел арміі таксама паведаміў, што ўрадавыя войскі пры дапамозе мясцовага насельніцтва вызвалілі ад мяцежнікаў горад і порт Толітолі на Поўночным Сулавесі, праз які мяцежнікі вялі кантрабандны гандаль з Брытанскім Борнэо. Урадавыя войскі, якія дзейнічаюць на Поўночным Сулавесі, у сучасны момант умацоўваюць свае пазіцыі ў вызваленых раёнах Дангала, Палу і іншых з мэтай разгортвання далейшага наступлення на мяцежнікаў.

Злачынныя дзеянні амерыканскай ваеншчыны ў КНДР

Цэнтральнае тэлеграфнае агенцтва Карэі паведамляе аб новым сведчанні злачынстваў амерыканскай ваеншчыны ў перыяд часовай акупацыі тэрыторыі КНДР. Днямі ў затопленым шахтным ствале на рудніку Ракен (правінцыя Поўднёвы Хванхэ) было знойдзена больш 500 трупаў мірных жыхароў КНДР, жывымі скінутых туды пасля жорсткіх катаванняў. Агенцтва паведамляе, што, згодна паказанням сведак, арганізатарам масавага забойства мірных жыхароў на рудніку быў лейтэнант амерыканскай арміі Гарысан, які меў дачыненне таксама да забойства ў Сінчхоне больш 35 тысяч мірных жыхароў.

Газета « Мінчжу чосон» у перадавым артыкуле піша, што карэйскі народ добра памятае гэтыя злачынствы і патрабуе неадкладнага вываду амерыканскіх войск з карэйскай зямлі.

Дзіфенбейкер аб пасланні М. С. Хрушчова

Прэм'ер - міністр Канады Дзіфенбейкер зрабіў 2 чэрвеня ў палаце абшчын заяву аб пасланні старшыні Совета Міністраў СССР М. С. Хрушчова, якое было ўручана яму савецкім паслом 31 мая.

Змест атрыманага паслання, сказаў ён, старанна вывучаецца з надзеяй, што ён дасць падставу разлічваць на прагрэс у вырашэнні хаця-б некаторых з рознагалоссяў паміж нашымі краінамі і, у прыватнасці, у пытанні аб раззбраенні.

Адзначыўшы, што канадскі ўрад не згодны з ацэнкай амерыканскай прапановы аб «сістэме кантролю» у арктычных раёнах, якая знаходзіцца ў пасланні Хрушчова, прэм'ер-міністр заявіў, што пасланне М. С. Хрушчова нельга лічыць цалкам негатыўным. Яно мае ўказанне на гатоўнасць Савецкага Саюза прыняць нядаўнія прапановы Эйзенхауэра аб неадкладным вывучэнні метадаў кантролю над спыненнем ядзерных выпрабаванняў. «Я ясна паказаў, — заявіў далей Дзіфенбейкер. — што мы вітаем гэтую прыемную прапанову СССР. Для таго, каб ажыццявіць гэты плацатворны праект, неабходны добрая воля і ўступчывасць усіх».

Становішча ў Ліване

Кіраўнік паўстанцкіх сіл Поўднёвага Лівана Ахмед эль-Асад у заяве Сірыйскаму інфармацыйнаму агенцтву падкрэсліў, што паўстанцкія сілы краіны кантралююць дзве трэці тэрыторыі Лівана. Паводле заявы эль-Асада, на поўдні краіны паўстанцы кантралююць цэлы шэраг гарадоў.

У Цэнтральным Ліване сілы паўстанцаў трымаюць пад сваім кантролем амаль увесь раён Беказ, за выключэннем горада Захле. У Бейруце ўрадавыя сілы кантралююць толькі прэзідэнцкі палац і ўрадавыя пабудовы, а ўсе кварталы сталіцы фактычна знаходзяцца ў руках паўстанцаў.

УЛ. Л.

Вільгельм Шнэлер

ЛУЖЫЦКІЯ ШКОЛЫ

Больш трыццаці год назад, у 1927 годзе, у саксонскі ландтаг быў паданы законапраект, які быў варожа сустрэты большасцю дэлегатаў. Комуністычная фракцыя ў ландтагу прапанавала праект закона, накіраванага на абарону правоў лужыцкага насельніцтва. Законапраект прадугледжваў, у прыватнасці, каб выкладанне ў школах, дзе вучацца лужыцкія дзеці вялося на лужыцкай мове.

Няма нічога дзіўнага ў тым, што гэты праект быў правалены. Буржуазны ўрад рабіў усё, каб пазбавіць славянскія меншасці ўсведамлення сваёй нацыянальнай самастойнасці, адабраць у іх іхнюю мову і культуру.

Калі так было ў «дэмакратычнай» Веймарскай рэспубліцы, то можна ўявіць, як праследваліся лужычане пры фашысцкім рэжыме, як бязлітасна выкаранялася лужыцкая мова.

Лужычане як народнасць ажылі толькі пасля разгрому гітлерызма. Канстытуцыя Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі прадугледжвае, што законадаўства і кіраванне павінны садзейнічаць свабоднаму нацыянальнаму развіццю народнасцей ГДР, гаворачых на іншай мове. Яны маюць права атрымаць адукацыю на сваёй роднай мове і карыстацца ёю ў мясцовым самакіраванні і ў судаводстве.

У адпаведнасці з гэтым канстытуцыйным палажэннем было вырашана пытанне і аб школьным выкладанні ў мясцовасцях з лужыцкім насельніцтвам. Ужо ў 1945 годзе лужыцкія настаўнікі, выгнаныя нацыстамі з родных краёў, вярнуліся назад і пачалі выкладаць у школах на лужыцкай мове. У тым-жа годзе ў былым замку Рацібор пачалася падрыхтоўка настаўнікаў для лужыцкіх школ.

У раёнах, дзе сярод насельніцтва пераважваюць лужычане, былі створаны пачатковыя школы з выкладаннем на лужыцкай мове; разам з гэтым дзеці вучацца тут і нямецкай мове. Акрамя таго, існуюць дзесяцікласныя школы і тры поўныя (дванаццацікласныя) сярэднія школы ў Паншвіцы, Котбусе і Баўцэне.

Некалькі больш складанай справа выглядала ў тых мясцовасцях, дзе лужычане не складаюць большасці. Каб забяспечыць і там правы лужыцкага насельніцтва, выкладанне ў школах вядзецца па-нямецку, але лужыцкія дзеці вывучаюць таксама і сваю родную мову, пачынаючы ад другога класа.

Германская рабоча-сялянская дзяржава стварае ўсе ўмовы, каб лужычане маглі атрымліваць адукацыю на роднай мове. Для іх выдаюцца падручнікі і кнігі, якія выпускае лужыцкая рэдакцыя пры выдавецтве «Фольк унд Віссэн». У краях, дзе жывуць лужычане, будуецца вялікая колькасць новых школ з нямецкім і лужыцкім аддзяленнямі. У гэтых школах навучанне з'яўляецца сумесным, але мовы будуць выкладацца пасобна.

Такое вырашэнне важных пытанняў асветы, несумненна, садзейнічае развіццю дружбы і ўзаемаразумення, умацоўвае адзінства нашага народа.

(журнал «Славяне» №3 58 г.)

Лужыцкія дзеці чытаюць кніжку на роднай мове

Новая сярэдняя школа для лужыцкіх дзяцей у Паншвіцы.

Дзяржаўная акадэмічная харавая капела БССР пад кіраўніцтвам народнага артыста Саюза ССР Рыгора Раманавіча Шырмы

Дзяржаўная акадэмічная харавая капела БССР пачала сваё існаванне ад 1940 года, калі быў арганізаваны Беларускі ансамбль песні і танца, у склад якога ўвайшлі прафесіянальныя артысты і лепшыя прадстаўнікі мастацкай самадзейнасці рэспублікі. Ужо праз год калектыў выступаў у Маскве. Яго выступленні былі высока ацэнены публічнасцю сталіцы.

У гады Вялікай Айчыннай вайны калектыў ансамбля песні і танца абслугоўваў сваімі канцэртамі рабочых і служачых абаронных прадпрыемстваў, раненых салдат у шпіталях, выступаў перад салдатамі і афіцэрамі Совецкай Арміі на фронце.

Пасля вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў калектыў ансамбля вяртаецца ў родную рэспубліку. Удасканальваецца майстэрства калектыву, пашыраецца яго рэпертуар. У 1950 г. ансамбль песні і танца быў ператвораны ў Дзяржаўны хор БССР, а ў 1955 г. у Дзяржаўную акадэмічную харавую капелу Беларускай ССР.

Спецыфіка выконвання калектыву — спяванне без суправаджэння а — капела (a capella). У яго рэпертуары звыш 300 твораў: беларускія, рускія, украінскія, польскія, чэшскія, харвацкія народныя песні, творы рускай, заходнееўрапейскай класічнай і совецкай музыкі.

Песні ў выкананні Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капелы БССР вядомыя і з прыемнасцю ўспрымаюцца ва ўсім Совецкім Саюзе. Апрача Беларусі капела выступала ва многіх гарадах краіны і ў Маскве, і ў Ленінградзе, у Карэльскай АССР і Запаляр'і, у Прыбалтыцы і на Каўказе, у Кузбасе і на Урале, у Забайкаллі і ў Сярэдняй Азіі. Слухачы ўсюды адзначалі высокае прафесіянальнае майстэрства калектыву, культуру выканання, глыбіню і шчырасць у перадачы зместу выкананых твораў. Нязменным кіраўніком дзяржаўнай харавой капелы БССР з'яўляецца народны артыст Саюза ССР Рыгор Раманавіч Шырма — таленавіты дырыжор, выдатны знаўца харавой культуры.

Рыгор Раманавіч Шырма многія гады сваёй працы прысвяціў збіранню і прапагандзе беларускай народнай песні. Яму належаць зборнікі беларускіх народных песень, уключаючыя багацце музыкальнага фальклора. Р. Р. Шырма запісаў больш 3.000 відаў народнай творчасці — песень, частушак, прыказак, прымавак, казак, баек.

Дзяржаўная акадэмічная харавая капела БССР.

Мгр В. Белаказовіч

Рэвалюцыйны рух на Беласточчыне

так званага, снежаньскага перыяду

III. Зараджэнне ідэй славянскага адзінства

Вызваленчая вайна 1812 года, замежныя паходы рускіх войск пачатку XIX стагоддзя ў так званы напалеонаўскі перыяд войн, знаходжанне рускіх салдат і афіцэраў за граніцай, іх знаёмства з жыццём Германіі, Аўстрыі, Францыі, а таксама сваяцкіх славянскіх краін Польшчы, Чэхіі, Маравіі —аказала вялікі ўплыў не толькі на Расію, але і на ўсе славянскія народы. У гэты перыяд у славянскіх краінах узнікае імкненне да нацыянальнага і культурнага адраджэння і аб'яднання гэтых народаў паміж сабой. Гэтаму садзейнічала таксама апякунская палітыка Расіі ў адносінах да поўднёвых славян, якія працягвалі барацьбу за сваю незалежнасць супроць турэцкага іга. Імкненне да славянскага адзінства выяўляецца таксама ва ўзмоцненых рухах за наладжванне асабовага і навуковага кантакту паміж вучонымі, культурнымі дзеячамі розных славянскіх краін. Адлюстраваннем гэтага імкнення з'яўляецца таксама абуджэнне цікавасці да Польшчы, яе культуры, палітычнага і грамадскага жыцця сярод перадавых рускіх людзей.

Знішчэнне польскай незалежнасці, з аднаго боку, асобая роля Польшчы ў час вайны з Напалеонам і канстытуцыя Каралеўства Польскага, даная Аляксандрам I, з другога, прыцягнулі ўвагу рускай дваранскай грамадскасці. Польская мова становіцца асабліва моднай, польскія пісьменнікі і вучоныя прымаюцца ў рускім грамадстве, польскай літаратурай цікавяцца рускія журналы. Зусім натуральна, што больш глыбокую цікавасць да Польшчы і польскага пытання павінны былі выявіць тыя перадавыя рускія афіцэры, якія служылі ў войсках, размеркаваных у «далучаных ад Польшчы губернях, дзе польскі элемент займаў пануючае становішча ў грамадска - палітычным жыцці, дзе панавалі польская мова і культура. Так гэта было ў сапраўднасці. Да такіх людзей перш за ўсё належалі будучыя дзекабрысты Рылееў, Бестужаў, Раеўскі, Пестэль, Валконскі, Лунін. Яны стала цікавіліся Польшчай, яе гісторыяй, культурай і літаратурай.

Многія будучыя дзекабрысты ўваходзілі ў склад розных змешаных польска - рускіх масонскіх арганізацый, дзе рускія і палякі амаль што не ўпершыню спрабавалі знайсці агульную мову. Пры Аляксандры I масонства мела ў асноўным кансерватыўны характар. Аднак у параўнанні з XVIII стагоддзем дэмакратычны струмень усё больш узмацняецца. Прадстаўнікі польскіх магнатаў і шляхты прымалі актыўны ўдзел у дзейнасці масонскіх арганізацый. З польскіх і рускіх масонскіх лож вышлі выдатныя дзеячы вызваленчага руху. Вельмі многія відныя дзеячы польскага нацыянальна - вызваленчага руху (браты Чаркоўскія, Крыжаноўскі, Чэчот і інш.) і рускага снежаньскага ўзброенага паўстання (Пестэль, браты Мураўёвы, С. Г. Валконскі, С. Трубецкі, Ф. Глінка і інш.) удзельнічалі ў пачатку сваёй дзейнасці ў масонскім руху. Напрыклад, Пестэль адразу-ж па заканчэнню курса ў Пажаскім корпусе, у пачатку 1812 года ўступіў у французскую масонскую ложу «Злучаных сяброў» у Пецербургу. У 1816 годзе ён перайшоў у рускую масонскую ложу «Трох Дабрадзецеляў», да якой належалі таксама браты Мураўёвы. У дзейнасці гэтай ложы актыўны ўдзел прымаў прадстаўнік польскай арыстакратыі Міхал Вельгорскі.

У Кіеве ў 1818 годзе была створана ложа «Аб'едналых славян», да якой належалі рускія, палякі і украінцы. Яна працавала пад кіраўніцтвам правадыра кіеўскай шляхты Валянціна Расцішэўскага. Членамі гэтай ложы з'яўляліся браты Чаркоўскія, якія пазней увайшлі ў склад Польскага Патрыятычнага таварыства, капітан Маеўскі, які быў адным з вядомых кіраўнікоў ложы тэмпларыяў і які злучыўся пазней з Польскім Патрыятычным таварыствам, князі Пётр і Аляксандр Трубецкія, граф Мусін - Пушкін і Гудовіч. Князь Валконскі, адзін з пазнейшых кіраўнікоў Поўднёвага тава-

(Працяг на стар. 6)

Вясковыя справы

Жыццё можа быць радасным і цікавым

Калі ў сялян высока развіта пачуццё супольнай дбайнасці і адказнасці за супольныя справы штодзённага жыцця ў вёсцы, калі іх добрая арганізацыя і зразуменне, то, несумненна, і жыццё становіцца шмат

На здымку: солтыс Аляксандр Суравец.
фото — (а. а)

лепшым, больш радасным і цікавейшым.

Нядаўна мы наведалі солтыса ў Поўночным Востраве на Сакольшчыне. Аляксандра Сураўца, так называецца тутэйшы солтыс, мы сустрэлі на панадворку. Ён вывозіў на поле гной.

Прывітаўшыся з намі, солтыс павесіў каню торбу з аброкам, і мы разгаварыліся.

— Праўду кажучы, то пачаткова не хацеў я быць солтысам, — сказаў Суравец. Вёска ў нас, як самі бачыце, вялікая. І людзі ў ёй усялякія ёсць, не дагодзіш кожнаму, дык думаю сабе: навошта мне гэты чын? Каб ворагаў нажываць? Аднак, што зробіць. Супроць народу не пойдзеш. Выбралі. Я і згадзіўся.

— Якія-ж вы бачыце справы ў сваёй вёсцы, неабходныя да вырашэння, і як іх думаеце вырашаць? — запыталі мы ў солтыса.

— Спраў у нас ёсць нямала, — падумаўшы адказаў Суравец. А вырашэнне іх, вядома, залежыць ад самых сялян, ад іх актыўнасці ў працы. Вось, напрыклад, — працягваў далей солтыс, — дарога ў нашай вёсцы. Брук яшчэ перадваенны. Ніхто яго ніколі не ладзіў. Ён так зужыўся, што цяпер па вуліцы возам амаль немагчыма праехаць. Сяляне гэтую дарогу ўжо гадамі праклiналі, аднак каб наладзіць яе, хаця насупраць сваёй хаты, ніхто і не падумаў.

— Навошта, ці-ж гэта мая дарога? — неаднойчы чулася ў вёсцы.

І вось мы арганізавалі сялянскі сход, на якім вырашылі супольнымі сіламі пабудаваць новую дарогу. Ніхто не пярэчыў. Сяляне зразумелі, што гэтая праца на іх карысць і яна неабходная. Кожны абавязаўся яшчэ ў гэтым годзе прывезці па 1 кубічнаму метру каменняў (а ёсць іх нямала на нашым полі), навазіць жвіру, сарваць стары брук і ў будучым годзе прыступіць да пабудовы новай дарогі.

Другая справа, якая хвалюе сялян нашай вёскі, — працягваў солтыс, — гэта паша для кароў. Ёсць у нас супольны выган каля вёскі Астроўка. Дзесяткі гадоў ніхто з нас не дбаў пра яго. Ён-жа супольны, каму там было ў галаве, каб яго неяк загаспадараваць. У выніку ён так забагніўся, што расце там толькі мох. А жывёлу летам, апрача гэтага выгану, няма дзе пасвіць. На адным з грамадскіх сходаў мы вырашылі супольна загаспадараваць выган. Карысць была-б усёй вёсцы. Аднак як за гэта ўзяцца? Ніхто ў нас спецыяльнага вопыту не мае ў гэтай справе. Мы і звярнуліся ў ПЗР (Павятовы зажонд рольніцтва) за дапамогай. Паабяцалі прыслаць аграномa, які на месцы разгледзіць справу і параіць, як лепш загаспадараваць. Нажаль, ужо прайшло шмат часу, а агранома як не было, так і няма. Дрэнна аб справах вёскі клапоціцца наш ПЗР.

І яшчэ адна справа, якая мо' найбольш хвалюе сялян у час летняга, спякотнага перыяду, гэта справа пажараў. Як бачыце самі, вёска наша вельмі густа забудавана. Проста страха са страхой сутыкаецца. А, вядома, саламяная страха ў час летняй спякоты, як порах. З маленькай іскрынкі можа паўстаць незгасальны пажар. Пагроза такога пажару летам, калі б'юць перуны, яшчэ павялічваецца. Нажаль, у такой вялікай вёсцы няма ніводнага громаадвода.

Думаю, што і гэтую справу мы ў сілах вырашыць супольна. Не так ужо цяжка будзе нам супольна купіць некалькі высокіх дрэў і паставіць у вёсцы громаадводы. На бліжэйшым грамадскім сходзе думаю таксама даць да абмеркавання справу арганізавання добраахвотнай супроцьпажарнай каманды. Малодшыя з сялян напэўна з ахвотай уступяць у рады такой каманды. Гэта будзе ў карысць усёй вёскі.

Ну вось, як бачыце, спраў у нас нямала, — закончыў Суравец. І таму я, як солтыс, буду клапаціцца, каб давесці да канца іх вырашэнне. Натое-ж мяне і выбралі.

І сапраўды, нямала ёсць спраў да вырашэння ў нашых вёсках. Шмат гэтых спраў могуць супольна вырашаць сяляне. Патрэбна толькі ініцыятыва і добрая арганізацыя, бо калі сяляне зразумеюць, што іх супольная праца ідзе на карысць кожнаму, дык будуць працаваць з ахвотай. Немалую ролю ў гэтай справе можа і павінен адыграць вясковы солтыс.

В. БАРШЧЭУСКІ.

На пошце

Адной з перадавых паштовых установ на Беласточчыне з'яўляецца пошта ў Крушынянах. Кіраўнік паштовай установы Еўфрасінія Дарошка, пісьманосцы — Янка і Вадзім Паплаўскія кожны месяц пашыраюць круг чытачоў «Нівы». На месяц чэрвень яны сабралі 94 падпісчыкаў на наш часопіс.
фото — а.а.

У Саколку

...едуць на кірмаш
фото — А. А.

Каапeратыўная форма працы дае лепшыя вынікі

26 красавіка г. г. была прынята пастанова міністра спажывецкай прамысловасці і скупу аб ліквідаванні цэнтральнага праўлення малочнай прамысловасці, якая датычыць таксама малочнага трэста ў Беластоку (З'едночэне Пшэмыслу Млечарскего). На яго месцы ўтворана Спалучэнне малочных кааператываў — акруговы аддзел у Беластоку. Правы і абавязкі былога трэста перададзены кааператывам, якіх налічваецца на Беласточчыне аж 27.

Варта падкрэсліць, што вынікі атрымаліся значна лепшыя. Скуп малака ў першым квартале г. г. перавышаны на 30 прац. У красавіку скуп малака быў выкананы ў 150 прац. Агульна бяручы, за 4 месяцы скуп малака павялічыўся больш чым на 8,7 мільёнаў літраў. Малочная кааперацыя атрымае 90 штук цэнтрыфуг, у тым ліку 70 штук з электрычнымі рухавікамі.

Такім чынам, скуп малака яшчэ больш павялічыцца. Прадугледжваецца, што сума грошай, заплачаная сялянам за дастаўленае малако, павялічыцца на 35 мільёнаў злотых у параўнанні з мінулым годам.

(ф. р.)

Лічбы і факты

У 1938 годзе ў Польшчы было выпрацавана 3.726 мільёнаў кілаватаў электраэнергіі. Ужо ў 1949 г. — 7.863 мільёнаў кілаватаў, а ў 1956 г. — 18.183 мільёнаў кілаватаў. Варта падкрэсліць, што сельская гаспадарка ў 1938 годзе зусім не карысталася электраэнергіяй, а ўжо ў 1949 г. сельская гаспадарка брала 95 мільёнаў кіловатаў, а ў 1956 годзе — 319 мільёнаў кілаватаў.

Цікава выглядаюць лічбы, паказваючыя раслінную і мясную прадукцыю ў сельскай гаспадарцы 1934—38 і 1956 гадоў. Агульная сярэдняя прадукцыя сельскай гаспадаркі ў перадваенных гадах паводле параўнаўчых цэн склала 135,5 мільярдаў злотых. А ў 1956 годзе — 150,7 мільярдаў злотых. У тым ліку раслінная прадукцыя ва ўказаных перадваенных гадах у сярэднім склала 88,1 мільярдаў зл. У 1956 годзе гэтая лічба павялічылася да 90,5 мільярдаў зл. А жывёлагадоўля з 47,4 мільярдаў зл. у 1934—38 годзе павялічылася да 60,2 мільярдаў зл. у 1956 годзе.

Ці ведаеш беларускую літаратуру?

ЯНКА КУПАЛА

(Дакастрычніцкі перыяд)

Вы кажаце...

Вы кажаце: надта пяю я нявесела,
Пацехаў ніякіх не бачу ў людзей...
Пакіньце смяяцца! Вас праўда не ўсцешыла,
Няпраўды-ж не знаю ў душы я сваёй.

Як пеў я дагэтуль, так пець не спураюся,
Жальбою маркоцячы песню сваю:
Я ў долю народа свайго узіраюся
І толькі аб гэтым для вас тут пяю.

Няхай свет пазнае ўсе песні бяздольныя,
Хай вораг-мучыцель дрыжыць з праўды слоў,
Быць вольным хай родзяцца думкі ў нявольніка,
Хай быць чалавекам захоча брат мой.

Спроба актавы

Удар, душа, удар ты, сэрца,
Па струнах думак-весялух!
Збудзіце ўспаны ў паняверцы
Жыцця змянлівага мой дух.
Хай думкі лягуць на паперцы,
Уцешаць братні погляд, слух,
Народу прыдзе хай пара —
Успомніць часам песняра!
Да шчасця нам так мала трэба —
Прывецік добры з стараны,
І ўжо мы чуць аж не пад небам —
Ужо смяемся, роім сны!
І вы, барцы, за кусок хлеба,
Што ўцех не знаеце вясны,
Прыкмецьце, што душы за йгра
Прыкмецьце словы песняра!
Мы плачам, змучаныя доляй,
Над хмарай толькі сваіх бед,
Пясняр-жа зрэнкаю саколляй
Ўвесь аблятае белы свет
І за ўсіх выцерпіць найболей
І звяне, як той ўвосень цвет.
А мелі-ж ласку брат, сястра,
Над гэтай мукай песняра?
Мяшку, набітаму рублямі,
Б'е кожны нізенькі паклон,
Хоць-бы зладзейскімі рукамі
Быў напаўняны з крыўдаў ён...
Хто-ж бедных бача паміж намі
Хто чуў няшчасця плач і стогн?
Хто, хоць пачуці ўжо пара
Паслухаў песню песняра?!
Стаіць палац высокі, белы,
Збудован роўна, ўсё пад шнур, -
Жывуць-жа тыя ў ім, што ўмелі
Рукою ўзнеслі гэты мур?
О, не! Іх доля акалела,
Ад жыцця зменных гінуць бур.
Як слуг, праводная зара
Вядзе таксама песняра.
Усё сходзіць з свету доўга-скора.
Нішто не вечна на зямлі,
Хоць чалавечы слёзы, гора
Заўсёды вечнымі былі.
Памрэ пясняр, — хоць так пеў ўчора, —
Дружкі паплакаць, бач, прышлі...
Людцы, смяяцца не пара,
Хоць над магілай песняра!

Песня званара

На высокай гарэ, дзе ніхто не арэ,
Толькі птушка-арол дзе садзіцца,
Там збудую, ўзвяду, нізі ўсёй на віду,
Мураваную вежу-званіцу.

І завешу я звон, з усіх чутны старон —
Раўня голас і віхру і грому.
Як пушчу яго ў ход, склічу ў міг карагод,
Ні адзін не заседзіцца дома!

Разгудзіцца мой звон ад акон да акон,
Душы збудзіць, па сэрцах удара,
Дрогнуць сковы цямніц, бліснуць іскры зарніц,
Заварушацца яры, папары.

На мой кліч вечавы хто жывы, чуць жывы,
Пад гарою касой загамоне,
Гулам звона скажу, сцежку-шлях пакажу
На прыволле, на ўродныя гоні!

За гарой за другой дам жывы вадапой,
Жыватворнае кожнаму зелле;
На нязлічаны час па нягодах папас
Усім тым, што цярпяць і цярпелі.

Гэткі будзе мой кліч — і магуч і вяліч,
А не трапіць ён к душам прыспаным. —

Яны з'яўляюцца толькі настаўнікамі

Добры настаўнік на вёсцы — гэта не толькі чалавек, які вучыць дзяцей. Ён параіць кожнаму, заахвоціць моладзь да працы, сарганізуе культурнае жыццё на вёсцы і г. д.

Некалькі месяцаў таму назад мы пісалі аб школе і настаўніках вёскі Скупава (Гайнаўскі павет) і аб існуючым там мастацкім драматычным калектыве, якім кіруюць маладыя настаўніцы Галіна Лапінская і Аўгіня Лясота. Цяпер драмгурток усё больш і больш развіваецца. 11 мая ён прыняў удзел у павятовым аглядзе калектываў мастацкай самадзейнасці ў Гайнаўцы, дзе быў вылучаны на першае мес-

На здымку: настаўнікі школы ў Скупаве, Гайнаўскі павет. Злева: Галіна Лапінская, кіраўнік школы Ян Савіцкі і Аўгіня Лясота.

ца. Калектыў ставіў п'есу Чэхава — «Мядзведзь». 26 мая калектыў выступіў з гэтай п'есай на ваяводскім аглядзе мастацкіх калектываў у Беластоку.

Калектыў працуе на даволі высокім мастацкім узроўні. Трэба падкрэсліць, што настаўнікі Скупава маюць таксама шмат працы, як і настаўнікі іншых школ, аднак не шкадуюць сіл і намаганняў, у дрэнных памяшкальных абставінах, патрапілі сарганізаваць культурнае жыццё вёскі і здабыць добрых поспехаў. Настаўніцы (Галіна Лапінская і Аўгіня Лясота) не толькі кіруюць калектывам, але і разам з вясковай моладдзю трымаюць удзел у пастаноўках. Гэты прыклад мае вялікае значэнне — вельмі дадатна ўплывае на моладзь вёскі. Кіраўнік школы Ян Савіцкі не прапускае ніводнай рэпетыцыі — радзіць, дапамагае, арганізуе. Настаўнікі Скупава — гэта не простыя настаўнікі, а культурныя дзеячы, якія ахвярнай працай ствараюць у вёсцы тое, што называецца культурай.

Побач вёскі Скупава ляжаць асады Нараўка і Нарва. У гэтых мясцовасцях ёсць і школы і клубы са штатнымі працаўнікамі (чаго няма ў Скупаве!), аднак культурнай працы, культурнага жыцця тут зусім не відаць. А шкада, таму што ўмовы вельмі добрыя.

У чым заключаецца прычына існуючага? Адказаць павінны самі настаўнікі і насельніцтва Нарвы і Нараўкі.

Тэкст і фота — А. А.

Спорт

У Парцаве

У вёсцы Парцава, Бельскага павета, школьнікі пабудавалі сабе прыгожую спартыўную пляцоўку.

Кожны дзень гуляюць яны ў футбол, трэніруюць скачок і г. д. Адным з лепшых спартсменаў з'яўляецца Аляксей Троц — вучань 7 класа. У 1957 г. за выдатныя вынікі ў спорце ён атрымаў спартыўнае адзначэнне БСПО.

Тэкст і фота — А. А.

У Гаркавічах

Гаркавічы, — гэта вялікая вёска. Тут шмат вясёлай моладзі. У вёсцы ёсць прыгожы будынак, ў якім знаходзіцца вясковы клуб, дзе можна арганізаваць розныя формы культурнага жыцця. Ёсць нават загадчык клуба — Янка Кастэцкі, які нажаль зусім не зацікаўлен клубам, ані будынкам. Падлога не заметзена хіба пасля трох забаваў, па кутках смецце, пабітыя бутэлькі і іншы бруд. Дзверы заўсёды адчынены. Што тут робіцца? У аснаўным нічога, толькі... забавы, на якіх морам плыве гарэлічка і бушуюць хуліганы.

Гэта клуб у Гаркавічах.

Ёсць вёскі, напрыклад, Скупава ці Ласінка ў Гайнаўскім павеце, дзе працуюць мастацкія калектывы, моладзь пастаянна на рэпетыцыях, а нават няма клубаў — у кватэрах збіраюцца. А, ці-ж моладзь Скупава і Ласінкі іншая чым моладзь у Гаркавічах? Маючы такія ўмовы можна добра арганізаваць культурнае жыццё. А клуб, як-ні-як, трэба, хоць крыху прыбраць пасля кожнай забавы. Як здаецца Кастэцкаму?

Тэкст і і фота — А. А.

Не чакаў на інструкцыю

На здымку: лекцыя аб правілах дарожнага руху. Злева (стаіць) кіраўнік Янка Казёл, за сталом школьны інспектар Станіслаў Пякут. Адказвае вучань Збігнеў Казёл.

Ад нейкага часу гавораць аб тым, каб у школах навучаць дзяцей правілам дарожнага руху.

Кіраўнік школы ў Вейках — Янка Казёл не чакаў на пастанову і інструкцыю.

На ўроках ручных прац вучні зрабілі макеты дарожных знакаў і кіраўнік увёў у праграму як нармальны урок, урок навучання правілам дарожнага руху. Лекцыі праходзяць вельмі цікава.

Дзеці вельмі зацікаўлены, асабліва хлопцы— яны дакладна вывучаюць усе знакі і правілы, ведаюць, што гэта будзе ім вельмі карысна.

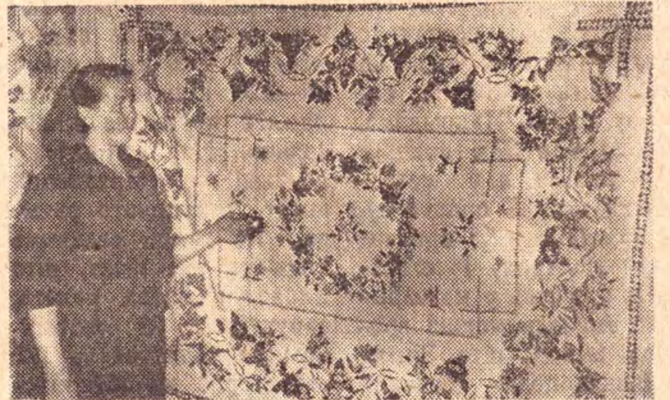
Кіраўніку школы, Янку Казлу жадаем самых лепшых поспехаў за такую карысную ініцыятыву.

тэкст і фота — А. А.

Дапамагаюць школе

Школе ў Ялоўцы (Беластоцкі павет) шмат дапамагаюць сяляне, бацькі вучняў. Вось, напрыклад, Янка Карэцкі з Кандратак напілаваў бясплатна дошак на школьную сцэну, а Язэп Вайцяхоўскі з Дзегеляў зрабіў бясплатна шафачку на ключы, вітрыну і паставіў печку.

Малюнкі Аўгіні Гібульскай

Аўгіня Гібульская паказвае сваю працу.

Калі ў ваколіцах вёскі Вастравок, у Сакольскім павеце, спытаеце пра Аўгіню Гібульскую, вам зараз з гонарам адкажуць:

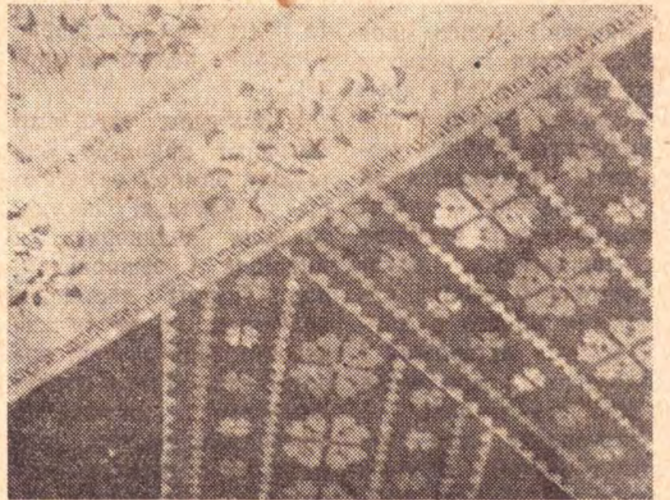
— Гэта наш мастак, залатыя рукі ў гэтай жанчыны, паедзьце вы да яе і паглядзіце, што яна можа зрабіць.

Гібульская — жанчына не старая, але яна не мае нават закончанай пачатковай школы, нідзе і ніколі, ні практычна ні тэарэтычна не вывучала сіметрычнасці ў галіне малярства ні кампазіцыі, ні дабору фарбаў. Усё гэта прыйшло само сабою.

Уваходжу ў пакой Аўгіні Гібульскай, і адразу кідаецца ў вочы прыгожы дыван і дарожкі на падлозе. Але гэта толькі так здаецца. У сапраўднасці-ж няма на падлозе ані дывана, ані дарожак — гэта малюнкі зробленыя старанней рукою Гібульскай. Колеры і народныя ўзоры ствараюць імітацыю сапраўдных дываноў і дарожак. Але гэта яшчэ не ўсё. Гібульская адчыняе шафу і вымае адтуль стос настольнікаў, пакрывалаў, размаляваных у цудоўных каларытах і ўзорах. Пытаю, адкуль яна бярэ ўзоры. Аўгіня адказвае, што ўзорамі для яе з'яўляюцца палявыя і гародавыя кветкі, асабліва іх колеры, кшталты лісця і самых кветак. Іншыя кампазіцыі складае сама. Усё гэта такое натуральнае, так умела зроблена, далёкае ад усялякай кічы і шміры, якая часта прадаецца на кірмашах.

Гледзячы на вынікі працы Аўгіні Гібульскай, мы бачым вялікі самародны талент мастака.

Тэкст і фота — А. А.

Гэта не дыван а малюнкі зроблены старанней рукою Гібульскай.

Вызву гром, перуны — хай памогуць яны
Развагніць, затрасці ўсе паляны.
Стогне бура грымот. Я свой звон ход у ход
Размахну, як ніхто і ніколі;
Аж ад рук і ад хмур вежы рухне падмур,
Толькі розгалас пойдзе па полі.
Ляжа крушняю там вежа, звон і я сам.
Арол-птушка ўскрыліцца пад небам.
А навокал гары задымяць сцежары,
Груганамі ўскалышуцца вербы...
І вясна, і зіма. Быў званар — і няма.
Шіха, ціха на белым прасторы.
Толькі жыў нежывы звону гул вечавы,
Аб тым шэпчуць дубы, явкоры.
Ідзе, сыходзіць лет шмат. Званара помніць брат,
Помніць звон, а сястрыца — званіцу
Аб высокай гарэ, дзе ніхто не арэ,
Казкі-байкі люшча крыніцай.
Як у прошчу па лек, стане йсці чалавек
К мохам высланай крушчі камення, —
Ад звана чарапок, цэглы — муры кусок —
Будуць несці падмогу ў цярпенні.
Буду ўсё званаром, хоць даўно пад дзярном
Спіць мая галава маладая.
Эх, бо ведае свет, што вялікіх дум цвет
Адно толькі на зломе ўзрастае!

Я ад вас далёка

Я ад вас далёка, бацькаўскія гоні, —
На чужое неба ўжо гляджу сягоння.
Але думкай, сэрцам толькі вас я знаю,
Як і жыў, жыву я ў сваім родным краю.
І няма на свеце так вялікай меры,
І няма на свеце так каваных дзвераў,
Каб хоць на часіну — ў будні ці ў нядзелі -
Беларусь са мною разлучыць пасмелі!
Я ад вас далёка... скажуць гэтак людзі..
Але хто заглянуў у чужыя грудзі,
І пазнаў хто шчыра той агонь і мора,
Што гарыць, бушуе і аб чым гавора?
Пойме толькі гэта, хто аж да скanання
Не пазнаў спакою, не пазнаў прыстання;
Каго доля-ведзьма ад самай калыскі
Кідала па свеце, як той ліст вятрыскі.
Я ад вас далёка... А дзе ні гляжу я —
Дома толькі думка днюе і начуе:
Знаю толькі пушчы Белавежскай гоман,
Знаю толькі рэчку — з плытнікамі Нёман.
Дзе ў чужыне будзе сад так галазаны,
Дзе такі там хорам важка збудаваны, —
Што мне замяніў-б хату і бярозкі,
Хату і бярозкі беларускай вёскі?
Я ад вас далёка... Дзеліць нас поўсвета, —
А жыву-ж я з вамі і зіму і лета;
Чую з вамі ўвосень непагоды песню,
Цешуся з праталін вольнага прадвесня.
І ці сонца ўзыйдзе і ці сонца зайдзе, —
Вечна з думкай там я, мой спакойны край дзе;
З выраю-ж як толькі сустракаю гусі,
Весці ў іх пытаю з роднай Беларусі.
Я ад вас далёка... Жыву між чужымі.
Чую-ж вашы песні, — водклік шлю сваімі;
Дабываю песні ад душы, ад сэрца,
Аж-бы сам за імі к вам ляцеў, здаецца.
Не зрабіць нікому гэткай дамавіны,
І не вырыць ямы гэткае глыбіны,
Каб у іх з вачэй мне Беларусю-маці,
Як людзей хаваюць, гэтак пахаваці.
Я ад вас далёка... Божа ты мой мілы!
Неразлучны з вамі да самай магілы, —
Не пакіну думаць светам і ўпацёмку:
Як там жывіцё вы, як жыве старонка?
А хоць дасць мне доля ў дамавіне месца, —
Устане пень з зямлі мой, на крыж абапрэцца
І ў той бок глядзеці будзе век нязводна,
Дзе ляжаць загоны Беларусі роднай.

Можна

Можна хатку ўбраць тынкаваннямі з плесні,
Можа віхар нядоляй заенчыць над ёй;
Можна печь салаўіныя шумныя песні,
Што шчасліва ўвесь свет, няма гора ў людзей.
Можна свет упрыгожыць у крою і пажары,
Можа гром загрымець і пасланы перуны,
Могуць гінуць нявінныя ў бітвах ахвяры,
Можна слабым нязборімым надзець кайданы.
Але ёсць-жа вялікая праўда на свеце, —
Праўда, сілаю роўная сонца агням, —
Цяпер спіць, але ўстане і бляск свой раскзеціць,
За сваё паніжэнне адплаціць людзям.

ПАХОДЖАННЕ МЕТЭАРЫТАЎ

Даследаванні метэарытаў паказалі, што сярэдні хімічны састаў іх мала адрозніваецца ад сярэдняга хімічнага саставу Зямлі. Напрыклад, Зямля мае 37,6 працэнта жалеза, а ў метэарытах яго 38 працэнтаў. У зямлі ёсць 29 працэнтаў кіслароду і столькі-ж яго ёсць у метэарытах. Адсюль можна зрабіць вывад, што Зямля і іншыя целы сонечнай сістэмы, у прыватнасці метэарыты, маюць адзіную прыроду і аснову пры ўтварэнні.

Згодна з тэорыяй О. Ю. Шмідта, Зямля і іншыя планеты ўтварыліся ўнутры сонечнай сістэмы з газа-пылавай матэрыі, якая акружала наша Сонца ў ранні час яго існавання. Аднак не ўвесь пылавы матэрыял пайшоў на ўтварэнне вялікіх планет. Частка рэчыва паслужыла асновай для ўтварэння малых планет, так званых астэроідаў. За кошт гэтага-ж газава-пылавага рэчыва ўтварыліся каметы і, нарэшце, некаторая частка рэчыва ў выглядзе пылу або часцінак размерам з пясчынку, і нават буйны камень працягвае рухацца ўнутры сонечнай сістэмы і да гэтага часу. Гэта і ёсць метэорнае рэчыва.

Метэорнае рэчыва перанесла працяглую гісторыю развіцця. Частка метэарытаў ужо ўпала на Зямлю і іншыя планеты. Частка іх сутыкалася паміж сабой і крышылася на больш дробныя часткі. Асобныя метэарыты ўтварыліся за кошт распаду камет. Некаторыя-ж, асабліва цэльнажалезныя, маглі ўтварыцца ў выніку сутыкнення аднаго з другім буйных астэроідаў і іх наступнага драблення на асобныя асколкі.

Натуральна, што ўнутры сонечнай сістэмы больш за ўсё ёсць найдрабнейшых метэарытаў «пясчынак». Іх называюць тэлескапічнымі. Яны вельмі часта сутыкаюцца з зямной атмасферай і ўжо на вышыні 80—120 кілометраў над Зямлёй поўнасцю выпараюцца. На вялікай-жа вышыні сустракаецца шмат метэорнага рэчыва. Аб гэтым сведчыць хоць-бы той факт, што аднаступенчатая ракета, запушчаная 21 лютага, пры падняцці яе са 125 кілометраў да 300 кілометраў сустрэлася з 268 тэлескапічнымі метэарытамі.

Сустрэча нашай планеты з больш буйнымі метэарытамі мала магчыма, бо іх параўнальна нямнога ў сонечнай сістэме. Вучоныя палічылі, што сустрэча Зямлі з такімі буйнымі метэарытамі, як Тунгускі, адбываецца прыкладна раз у стагоддзе. Наша Зямля ахутана магутнай паветранай абалонкай, якая абараняе Зямлю ад касмічных бамбардзіровак метэарытамі.

Калі буйны метэарыт з хуткасцю 70 кілометраў у секунду ўразаецца ў зямную атмасферу, то ў выніку трэння аб яго малекул паветра метэарыт награваецца да тэмпературы плаўлення. Пры гэтым з паверхні метэарыта зрываюцца кропелькі расплаўленага рэчыва. Гэтае расплаўленае рэчыва і ўтварае яркі хвост, які цягнецца за метэарытам (а іншы раз гэта стварае ўражанне падаючай зоркі).

З прычыны таго, што метэарыт праляцае ўсю тоўшчу зямной атмасферы за некалькі секунд, то хоць знадворку ён плавіцца і выпараецца, але ўнутры застаецца халодным, бо не паспявае нагрэцца за такі кароткі час. Такое нераўнамернае награванне прыводзіць да таго, што метэарыт пачынае раскалвацца на асобныя кавалкі, якія ў сваю чаргу па гэтай-жа прычыне распадаюцца на яшчэ больш дробныя часткі. Вось чаму на Зямлі не знаходзяць буйных метэарытаў.

Трэба адзначыць, што сустрэча нашай планеты нават з самым буйным метэарытам не з'явіцца пагражальнай з'явай для жыхароў яе, бо метэарыт немінуча раскрышыцца на малыя кавалкі; частка з іх на вялікіх вышынях выпарыцца і толькі малая частка ўпадзе на Зямлю.

Усе ўпаўшыя метэарыты вельмі каштоўныя для навукі, і таму ў нашай краіне яны аб'яўлены дзяржаўнай уласнасцю. Кожны, хто бачыў падзенне метэарыта, або знайшоў яго, павінен паведаміць аб гэтым у метэарытныя камітэты, створаныя пры акадэміях навук.

С. ПАХУТА

Аднаасаобовы гелікаптэр

Амерыканская фірма Гэпэрс сканструявала аднаасаобовы гелікаптэр званы «Ротацыклам» і мае прыступіць да масавай прадукцыі. Гэты гелікаптэр важыць усяго 136 кг. можа падняць у гару 116 кг. Ён уздымаецца на вышыню да 4.000 метраў і развівае хуткасць да 112 км. на гадзіну. Без перарыву ён можа ляцець 260 км і зужывае 28 літраў бензіну ў гадзіну. Цана гелікаптэра 10.000 долараў.

Як глыбока ўкапаўся чалавек у зямлю

Дагэтуль чалавек пранікнуў у глыб зямлі 0,1 працэнта яе радыуса, які мае 6.400 км. Найглыбейшы свідраванні ў пошуках нафты праведзены ў Грін Рівэр Бэкэн (Зл. Шт. Ам.) Была дасягнута глыбіня 6.180 метраў. На востраве Апшэрон у Савецкім Саюзе было дасвідравана да глыбіні 4.812 метраў.

Найглыбейшая шахта знаходзіцца ў Вільпедж Дін Майн у Поўднёвай Афрыцы, людзі ў якой працуюць на глыбіні 2.500 метраў. У Еўропе найглыбейшая шахта знаходзіцца ў Прыбраце ў Чэхаславакіі. Яна мае 1.311 метраў глыбіні.

Набліжаецца лета

Адна з самых вядомых такійскіх натуршчыц Тосгіе Гарыгушы дэманструе эластычны купальны касцюм з тканіны званай «латэкс». ЦАФ

Сельскагаспадарчыя парады

Уборка сена

У папярэднім (апошнім) нумары «Нівы» мы пісалі аб тэрміне кашэння сена. Сёння-ж скажам аб тым, як яго збіраць з поля.

Сена косім пры дапамозе касілак, або ручнымі косамі. Касілкай косім вельмі хутка, нізка і роўна; травы ніжэй падрэзаныя лепш разрастаюцца, а дзерне хутчэй зарастае — робіцца густым. Трава скошаная касілкай застаецца на месцы, такім чынам яна роўнамерна разложана на полі і хутчэй прасыхае; касец пакідае пакосы, якія трэба адразу раскідаць каб прасохлі.

Калі надвор'е адпаведнае, то на другі ці трэці дзень сена можна згрэбці коннымі або ручнымі граблямі на невялікія кучкі. На другі дзень, калі ападзе раса раскідаем іх у кругі, а пад вечар можна зладжыць у вялікія капіцы. Для таго, каб добра высушыць і згрэбці сена, трэба ўжыць сенабарушылку, — гэта механічныя граблі на пару коней, або лягчэйшыя, аднаконныя прылады наследуючыя працу ручных вілаў.

Падчас заграбання і перагрэсавання сена атрымоўваюцца вялікія страты, таму, што крышацца самыя далікатныя, багатыя пажыўным бялкам, лісточкі. Асабліва вялікія страты пры ўборцы канюшыны. Таму, каб пазбегнуць гэтых страт у клімаце вільготным трэба сушыць сена на рыштаваннях: дашках, казлах, частаколах і г. д.

Часцей за ўсё спатыкаецца казлы (ўсялякіх кшталтаў), на якіх складаецца свежая скошаная трава ці канюшына, пачынаючы ад найніжэйшых ступеняў.

Непасрэдна на зямлі можна сушыць сена толькі ў тых акаліцах, дзе не праходзяць дажджы ў час сенакасаў.

Звозіць сена трэба тады, калі яно добра дасушанае. Каб пераканацца ці сена дасушана, трэба ўзяць кумяк сена і перакрышыць — калі ломіцца, — значыцца можна звозіць. Сена звезенае ў стадолу ці іншы будынак, павінна быць яшчэ больш дасушаным, таму што можа запрэць, але сена зложанае ў стагі ці скірты хоць і не будзе добра дасушаным, то не запсуецца, таму што мае магчымасць яшчэ падсохнуць, бо з усіх бакоў абвеяна ветрам. Часта гаспадары перахоўваюць сена на падвышках або рыштах над жывёлай. Спосаб гэты неадпаведны бо, як вядома, жывёла дыхае і сена прахоўваецца гэтай парай і такім чынам сена пачынае вільгатнець, а затым і псавацца.

Чым лепш дасушанае сена, тым больш пажыўнае. У гаспадарках, дзе ёсць адпаведныя шчыльныя ёмішчы можна правесці сіласаванне зялёнай пашы. Можна кансерваваць зусім свежую сачыстую, а нават замокшую на дажджы траву.

У сіласы закладаецца траву зялёную, якая дрэнна сохне, напрыклад, чадта прамокшую на дажджы. Страўнасць сіласаванага корму значна вышэйшая за страўнасць сена і раўняецца пашы зялёнай. Трэба падкрэсліць, што як у часе сушэння, так і ў часе сіласавання сена ў значнай колькасці траціць пажыўную вартасць.

Было праведзена шмат доследаў, у выніку чаго ў астаткова аказалася, што, у залежнасці ад расліны, спосабу сушэння і характару надвор'я, страты бываюць розныя.

Чытачоў, ахвотных пашырыць веды адсылаем да наступных крыніц:

„Pasze" — Dr Jerzy Borman wyd. PWRiL — 1952 r.
„Łakarstwo" — A. Dmitrijew wyd. PWRiL — 1957 r.

Інж. Л. ВАЙТОВІЧ

Куток гаспадыні

Бульба па-шведску

1 кілограм ачышчанай сырой бульбы нарэжце, пасыпце соллю і паложыце ў добра змазаную маслам вогнетрывалую пасуду. 1/4 літра малака змяшайце з 1/8 літра смятанкі і заліце бульбу. Зверху пакладзіце кавалачкамі масла і пастаўце ў духавую шафу. Перад падачай на стол пасыпце дробна нарэзанай зялёнкай пятрушкі або ўкропу.

Соль не толькі надае смак

Можна хутка пачысціць дыван, пасыпаўшы яго дробнай соллю. Соль змятаюць чыстым венікам, апушчаным папярэдне ў гарачую мыльную ваду.

*

Пах цыбулі можна ліквідаваць з металічных сталовых прыбораў, націраючы іх соллю.

*

Фарфоравую, эмаліраваную пасуду і мармур добра ачышчаць 60-працэнтным цёплым растворам солі.

*

Нож можна лепш навастрыць, калі папярэдне апусціць яго ў слабы раствор солі.

Мгр В. Белаказовіч

2

Рэвалюцыйны рух на Беласточчыне,

так званага, снежаньскага перыяду

(Працяг са стар. 3)

рыства дзекабрыстаў, расказваў, што членамі гэтай арганізацыі былі рускія, палякі і людзі мясцовага паходжання (г. зн. украінцы і беларусы — Б.). Паміж гэтымі людзьмі не было варожасці, бо ва ўсіх важных пытаннях пераваг браў аб'ёднаўчы славянскі элемент.

У тым-жа годзе ў Варшаве была створана ложа «Славянскае адзінства», а ў Пецярбургу ўзнікла як філіял рускай ложы «Astrei» ложа «Белага Арла».

Абавязковай мовай у гэтай ложы была польская. Яе кіраўнікамі былі палякі Адам Жывускі і вядомы мастак Юзэф Аляшкевіч.

У 1817 — 1820 г. г. былі арганізаваны масонскія ложы не толькі ў Варшаве, Пецярбургу і Кіеве, але і ў Маскве, Вільні, Беластоку, Коўне, Камянец-Падольску і іншых гарадах. У многіх з гэтых лож сумесна працавалі рускія, палякі, беларусы, украінцы і літоўцы. Абавязковымі мовамі некаторых лож лічыліся руская і польская мовы.

Такім чынам, славянскае адзінства зараджалася ўжо ў масонскім руху, і, галоўным чынам, сярод прадстаўнікоў дэмакратычнага напрамку.

Цар Аляксандр I, занепакоены ўзмацненнем дэмакратычных тэндэнцый у некаторых ложах, загадаў у рэскрыпце на імя ўпраўляючага міністэрствам унутраных спраў графа Качубея, ад 13-га жніўня 1822 года, усе тайныя таварыствы, пад якой-бы назвай яны ні існавалі (масонскія лож, ці іншымі) закрыць і іх аднаўленне не дазваляць, усіх членаў гэтых таварыстваў абавязаць у тым, што ніякіх масонскіх і іншых тайных таварыстваў складаць яны не будуць і, запатрабаваўшы ад ваенных і цывільных чыноў аб'явы, ці не належаць яны да такіх таварыстваў, узяць з іх распіскі, што яны ўжо належаць да іх не будуць, калі-ж хто-небудзь з іх такога абавязацельства даць не пажадае, той не павінен застацца на службе.

Нягледзячы на гэта, польска - рускія сувязі ўсё ўмацоўваюцца. Зацікаўленасць рускіх рэвалюцыйных дзеячоў гэтага перыяду да Польшчы непадзельна звязана з рухам дзекабрыстаў. Паспяхова праходзілі перагаворы паміж Поўднёвым таварыствам дзекабрыстаў і Польскім Патрыятычным таварыствам аднасна сумеснага выступлення супроць царскага самадзяржаўя. Былі таксама спробы наладзіць сувязь віленскіх падпольных арганізацый філаматаў, філарэтаў і прамяністых з некаторымі дзеячамі Поўночнага таварыства дзекабрыстаў.

(Працяг будзе)

За ашчадныя грошы экскурсія ў Варшаву

Вельмі добра, калі бацькі прызвычайваюць сваіх дзяцей ад наймалодшых гадоў да ашчаднасці. Яшчэ лепш, калі на справу ашчаднасці ў школе звяртаецца немалая ўвага. Імена так ёсць у пачатковай школе ў Гацьках, Бельскага павета. Вучні гэтай школы так ужо прывыклі, што калі толькі каторае з іх пашчасліціца атрымаць грошы ці то ад бацькоў, ці з іншай крыніцы, дык ёй адразу заносіць іх у школьную ашчадную касу. Цяпер у школьнай касе гэтай школы ёсць каля 16 тысяч злотых. Вучнёўская ашчаднасць вельмі апплачваецца. У гэтым годзе вучні з Гацькоў за ашчадныя грошы ездзілі на экскурсію ў сталіцу нашай краіны — Варшаву. Падобныя экскурсіі намечана арганізаваць і ў будучыні.

Найбольш ашчаднымі вучнямі гэтай школы з'яўляюцца дзеці з вёскі Храбалы. Так вучаніца 3-га класа Жэня Хількевіч у школьнай касе ўжо мае 1.200 зл. Валенцін Гліва вучань 3-га класа—1.000 зл, а Васіль Гліва вучань 4-га класа — 420 зл. У мінулым годзе Валянцін Гліва перадавік ашчаднасці быў узнагароджаны радыёапаратам. (в. б.)

Паведамленне

Праўленне гуртка БГ-КТ у Беластоку паведамляе, што 18 чэрвеня 1958 г. у 18 гадзін адбудзецца агульны сход сяброў беластоцкага гуртка ў памяшканні ТПП-Р, вул. Сенкевіча №3.

Прысутнасць усіх сяброў гуртка абавязкова.

Праўленне гуртка

* * * * * * * * * * * * * *

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA“

Organ Białoruskiego Tow Społ-Kult

Adres redakcji Białystok ul Wesołowskiego nr 1 tel 25-89

Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW «Prasa»

Redaguje Kolegium.

Warunki prenumeraty:
Miesięcznie — 2 40 zł
Kwartalnie — 7 20 zł
Półrocznie — 14 40 zł
Rocznie — 28 80 zł

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch“

Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma

Prenumeratę na „Niwę“ przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju

Cena prenumeraty zagranicą: kwartalnie 10 15 zł, półrocznie 20.30 zł i rocznie 40.60 zł.

Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch“ Warszawa.

BZG Nakł. 5.500 E-1

МНОГА ЗМЯНІЛАСЯ У НАШАЙ ВЕСЦЫ

Вёска Зубры Беластоцкага павета. Азірнуўшыся навокал, міжволі ўспамінаеш Зубры часоў санацыйнай улады. Мужчыны і хлопцы абуты ў гумовыя пасталы, зробленыя з аўтамабільных шын... Дзяўчаты ў даматкаиых суконках, якія едуць у Беласток ці ў Варшаву служыць у багатых, каб зарабіць сабе на суконку, ды на пасаг, без якога ніхто не хоча ўзяць замуж...

Дачакаліся вызвалення, змянілася жыццё сялян вёскі Зубры. Адчынілі 7-класную школу, і дзецям не трэба хадзіць вучыцца за 3 кіламетры, як некалі. Цяпер будуюць новую школу. Амаль кожны, хто заканчвае 7 класаў, ідзе вучыцца далей. За часы народнай улады ўжо многа выйшла з вёскі інжынераў, афіцэраў, настаўнікаў, а многія працуюць на фабрыках і заводах, — адным словам, не ідуць з бульбаю ў мяшку на пошукі працы, не вяртаюцца пехатою па тых горкіх заробках, а кожным вечарам цягнікам прыязджаюць з сваёй працы дахаты.

На вуліцы — электрычнае святло, амаль у кожнай хаце ёсць радыёкропка. Амаль кожную нядзелю моладзь арганізуе забавы.

Ну, што-ж, за гэта людзі змагаліся, для гэтага прынеслі многа ахвяр.

І толькі крыўдна, што часта людзі не шануюць усяго гэтага добрага. Вось, напрыклад, няма належнай пашаны да сваёй роднай мовы, вельмі мала прыходзіць у вёску «Ніва», хоць ёсць у вёсцы каля 90 гаспадароў.

Няма патрэбнай згуртаванасці і сумлення. Вясною вада разбурыла мост каля вёскі, праз які кожнаму гаспадару трэба ехаць на поле. І ніхто не адважыцца папрравіць яго. Так і едуць усе: па вадзе і па гразі, не шкадуючы жывёлы і рвучы вупраж. Напэўна, з іншай вёскі ніхто не прыдзе і не паправіць дарогу сялянам вёскі Зубры.

СЕЛЯНІН

Пажарнікі даюць прыклад

У нядзелю 1-га чэрвеня г. г. у вёсцы Галады (Бельскі пав.) мясцовыя пажарнікі наладзілі пастаноўку г'есы Янкі Купалы «Прымакі». У пастаноўцы прынялі ўдзел 12 асоб пад кіраўніцтвам старэйшага пажарніка вёскі шасцідзесяцігадовага Міколы Пятроўскага.

Нягледзячы на кепскае надвор'е на прадстаўленне прыйшло шмат народу. Усімі паважанаму Пятроўскаму і яго калектыву належаць словы ўдзячнасці за каштоўную ініцыятыву, якая, напэўна, дапаможа абуджэнню культурнага жыцця ў вёсцы.

(С. Я.)

Свежае малако ў бутэльках

У бліжэйшы час гандлёвая сетка малочных кааператываў увядзе ў вольны продаж поўнавартаснае 3,5-працэнтовае малако ў літровых бутэльках. Цана — 3,20 зл.

У летні перыяд такім «бутэлькавым» малаком будуць забяспечаны асабліва турыстычныя шляхі Аўгустоўшчыны і Сувальшчыны. (ся)

Цэны

на рынку ў Беластоку на дзень 11.VI.1958 г.

Бульба 100 кг	120—150 зл.
Морква 1 кг	2,50 зл.
Мяса 1 кг	28—29 зл.
Сала 1 кг	28 зл.
Масла 1 кг	45—50 зл.
Смятана 1 л	17—18 зл.
Яйка 1 пара	2,80—3 зл.
Мёд 1 кг.	50—60 зл.

Сацоўская моладзь

Дарагая рэдакцыя! Мы хочам напісаць некалькі слоў аб моладзі нашай вёскі Сацы.

Наша вёска падзяляецца на дзве часткі, якія аддзелены адна ад другой ракой Рудкай. Вакол вёскі расцягваюцца палі і лясы.

Наша вёска ўжо радыёфікавана, а неўзабаве засвеціцца тут электрычнае святло. Нядаўна ў нас была створана бібліятэка, якой карыстаецца наша моладзь. Кіраўніком бібліятэкі з'яўляецца Валя Леанюк.

За вёскай, каля лесу, стаіць вялікая драўляная школа. Кіраўніком школы з'яўляецца Кастусь Крупэўскі. Нядаўна ў гэтай школе моладзь паставіла пастаноўкі дзвюх беларускіх п'ес «Боты» і «Мікітава красуня». У пастаноўках удзельнічалі: Надзя Пятручук, Валодзя Іванюк, Марыся Данілюк, Коля Іванюк, Ваня Леанюк, Валодзя Семянюк, Міша Федарук, Лёня Кананчук. Кіраўнік драмгуртка — настаўніца Марыя Крушэўская. На пастаноўку прыйшлі амаль усе жыхары нашай вёскі, а нават і моладзь з навакольных вёсак. Пасля пастаноўкі адбылася агульная забава. Моладзь весела і культурна правяла вечар.

Моладзь нашай вёскі пастараецца яшчэ лепш і часцей наладжваць пастаноўкі такіх п'ес і арганізоўваць забавы.

ЖЫЛОВІЧ О. і З. Л.

Ці нельга выкарыстаць

Зубава — параўнальна невялікая вёска ў Бельскім павеце. Як і ў іншых мясцовасцях, так і тут цяпер ёсць шмат моладзі. Нядаўна наведалі мы гэтую вёску. Расказвалі нам аб тым, што ёсць малая дзяўчат і хлопцы, якія ўмеюць прыгожа спяваць.

У Зубаве культурнае жыццё проста спіць. А ёсць-жа ўсе ўмовы да таго, каб і тут жыццё маладых стала цікавейшым. Трэба паспрабаваць наладзіць беларускую пастаноўку або нейкі квартэт спевакоў. Настаўнікі мясцовай школы ахвотна дапамогуць — і практычнымі парадамі і падборкай рэпертуару. У цёплы час для пастановак можна было-б выкарыстаць пустыя прасторныя аборы былога сельскагаспадарчага кааператыва.

А ізноў-жа, чаму мясцовыя гаспадары спакойна глядзяць на пустыя аборы? Ці-ж нельга было-б выкарыстаць іх у гаспадарча - грамадскім жыцці Зубава? (ся)

Курс для настаўнікаў

Павятовы аддзел беларускага таварыства ў Бельску праводзіць вярбоўку настаўнікаў на месячны культурны курс, які адбудзецца ў ліпені ва ўрочышчавай мясцовасці Супрасль. Прадбачана завербаваць 15 асоб.

Курс будзе складацца з трох аддзяленняў: тэатральнага, танцавальнага і музыкальна - харавога. Жадаючыя паступіць на гэты курс могуць яшчэ заявіць свае кандыдатуры ў праўленні павятовага аддзела БГ-КТ у Бельску (будынак КП ПЗПР - тэл. 12). (ся)

У нашых лясах

Лясная дарога на Сакольшчыне. фота — а. а.

Толькі для закаханых

Сардэчныя тайны

«Дарагое «Сэрцайка! У гэтым годзе я заканчваю сярэднюю школу і маю замер паступіць вучыцца далей у вышэйшую навучальную ўстанову. Увесь час я добра вучылася. Гады два таму назад я пазнаёмілася з хлопцам. Вадзім мне спадабаўся і мы пакахалі адзін другога. Вадзім — хлапец вельмі добры, зразумела, раўнівы, надта любіць ён мяне. Калі нядаўна я сказала яму, што пайду вучыцца, што павінна буду пакінуць родную вёску, Вадзім востра засупярэчыў. Ён не хоча, каб я яшчэ больш вучылася, ён хоча, каб я засталася на вёсцы, каб нам як найхутчэй пажаніцца

Я вельмі хачу паступіць у медыцынскую акадэмію. Хачу вучыцца, люблю Вадзіма, але не ведаю ўжо, што рабіць. Ён так просіць, каб застацца на вёсцы, а мне аж сэрца баліць.

Дарагое Сэрцайка! Што мне рабіць каб задаволіць сябе і Вадзіма?».

ГАННА з Бельска

Дарагая Ганна! Такія справы, як твая, спатыкаюцца цяпер даволі часта. Але перш за ўсё ты павінна вучыцца. Ты маладая дзяўчына і замуж ісці табе яшчэ не пара. Маеш 18 год, пойдзеш вучыцца — прабудзеш 5—6 гадоў. Час пройдзе хутка, тады ты авалодаеш прафесіяй, вернешся ў сваю аколіцу, у родную вёску, дзе таксама патрэбны лекары, пачнеш працаваць і тады можаш выйсці замуж.

Пішаш, што Вадзім баіцца, каб праз толькі часу не змяніліся вашы пачуцці. Калі ты моцна і шчыра кахаеш Вадзіма, а Вадзім цябе, то вы не здрадзіце адзін другому. А калі здрадзіце, тады, значыцца, вашы пачуцці, аказаліся-б зусім нетрывалымі і маглі-б навват тады разладзіцца, калі-б вы пажаніліся.

Паразмаўляй з Вадзімам, несумненна, пераканаеш яго і, што-б ні стала, ідзі вучыцца. Навука — тваё будучыня. Аб гэтым не забывай ніколі.

СЭРЦАЙКА

Наш юрыст раіць

Адказы на пытанні чытачоў

«Мой сусед сваёй жывёлай наносіць мне шкоду, — піша грам. М. Н. Што рабіць, каб прымусіць яго звярнуць кошт пашкоджанай маёмасці?».

Паводле арт. 148 «Кодэксу Зобовёнзань» уласнік жывёліны адказвае за шкоду, якую прычыніла яго жывёла нават і тады, калі яна ўцякла або сарвалася з прывязі. Толькі тады, калі-б трэцяя асоба без ведама гаспадара і без яго віны загнала яго жывёлу ў шкоду, гаспадар быў-бы вызвалены ад адказнасці, а адказвала-б асоба трэцяя.

Калі гаспадар знойдзе чужую жывёлу ў шкодзе, ён мае права злавіць яе і затрымаць у сябе да таго часу, пакуль яго шкода не будзе ўзнагароджана.

Калі-ж жывёла не была затрымана, а гаспадар не згаджаецца добраахвотна направіць шкоду, пакрыўджаны можа звярнуцца ў павятовы суд.

Ён абавязаны даказаць, што жывёла таго, супроць каго ён выступіў у судзе, прычыніла яму шкоду і павінен падаць кошт страты. Каб устанавіць кошт страты, найлепш паклікаць камісію (з удзелам солтыса, або прадстаўніка Прэзідыума ГРН і двух сведкаў), якая аглядзеўшы страты, ацэніць іх вартасць.

Гр. А. С. піша: «Адзін з гаспадароў у нашай вёсцы гадуе злоснага быка, які пакалечыў майго сына. Ці сусед гэты павінен заплаціць мне кампенсацыю?».

Здараецца, што жывёліна пакалечыць чалавека. Гаспадар гэтай жывёлы павінен пакрыць усякую шкоду, якая з гэтага вынікне. Напрыклад: кошты лячэння, страчаныя за час хваробы заробкі; а ў цяжкіх выпадках, калі застаецца трывалае калецтва, якое ўплывае на змяншэнне заробкаў, уласнік жывёлы абавязаны выплачваць адпаведную, штомесячную пенсію.

Аб усім гэтым можна даведацца ў павятовым судзе той акругі, у якой пражывае ўласнік жывёлы.

Бясплатны пункт юрыдычных парад

адкрыты ў рэдакцыі „Ніва“ кожны чацвер ад 11-12 гадзін.

Усякая ўсячына

Любіцель птушак

Арыштант адной турмы ў Венецыі (Італія) праявіў сябе вялікім любіцелем птушак. Большую частку сваёй скромнай порцыі хлеба ён аддаваў галубам. Ніхто пры гэтым не заўважыў, што ён пры дапамозе галубоў вядзе жывую перапіску з таварышамі на свабодзе. Гэта выкрылася толькі тады, калі асуджаны пры дапамозе сваіх таварышаў уцёк з турмы.

Тэхніка на паслугах раўнівіцы

Жонка аднаго амерыканца з Даймона падазравала свайго мужа ў здрадзе. Бо куды-ж яго нячыстая амаль штодзень вечарам носіць? Суседкі яе толькі падбухторвалі і раілі, каб пільнавала мужа. Але як гэта зрабіць, каб той не заўважыў. А для чаго-ж тэхніка?! Раўнівіца наняла верталёт, які нізенька лятаў над вуліцай, дазваляючы ёй з гары сачыць за нявернымі. Якое-ж было яе расчараванне, калі муж абмяжаваўся толькі бакалам піва, выпітым з сябрам.

Шымпанзэ і абстракцыйнае мастацтва

З Лонданскага заапарку выслана на выстаўку ў Бальтымор (Зл. Шт. Ам.) 12 малюнкаў шымпанзэ Конго. Кіраўнік тамажні, аглядаючы малюнкі, заўважыў, што калі-б ён не ведаў, што «абразы» намаляваны малпай, дык палічыў-бы іх за малюнкі сучасных абстракцыяністаў. Добрая ацэнка для сучаснага мастацтва.

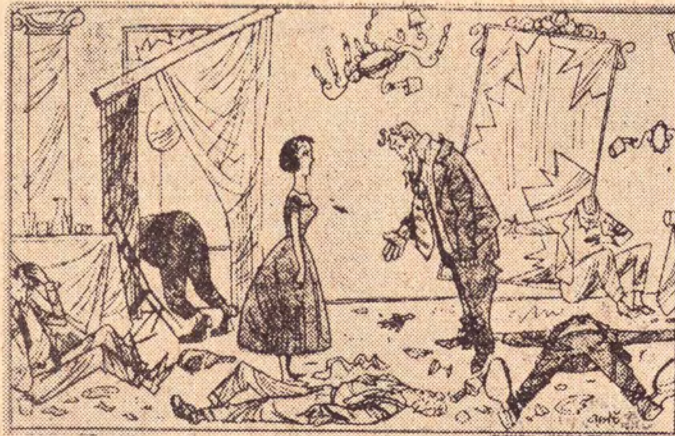
Падаткі з падарожных сусвету

Актыўныя спрэчкі вяліся ў адной з камісій амерыканскага парламента на актуальную тэму: ці дзяржава павінна сцягваць падаткі ад пасажыраў міжпланетных караблёў. Усе прыхіліліся да думкі праўнага радцы міністэрства замежных спраў Бэкера, што пасажыры міжпланетных караблёў павінны плаціць падаткі. Замяшанне паўстала толькі тады, калі праўны радца Фрыуман паставіў пытанне, якім чынам можна будзе гэтыя падаткі сцягваць. Аднак нікому ў галаву не прышло падумаць, якім чынам у дзесяцікілаграмовым сатэліце выслаць людзей у міжпланетнае падарожжа.

З венгерскага гумару

Баль хуліганаў

— Ці магу прасіць?

Ліст да сяброў

Вось і даказаў чытачам дзед Марцін, да чаго ён здольны. Добрае апавяданне напісаў у «Ніву» Прачытаў я апавяданне да кропкі і хацеў ужо крычаць «біс»!.. Але спужаўся. Калі-б, напрыклад, суддзя мяне дрэнна зразумеў, тады, мабыць, другі раз пасадзіў-бы ў гурму даражэнькага дзеда Марціна, а дзед, каб адпомсціць, наслаў-бы на мяне сваю Маланку.

Узяў-бы ты, Памфіла, прыклад з дзеда Марціна і таксама што-небудзь нацсрапаў для «Нівы».

Па-мойму, дзед, ты, ды я з вамі — гэта якбы тройка коней, якая бяжыць на пацеху нашым чытачам. Зразумела, жыццё не ўсміхаецца і кожны з нас свой крыж нясе.

У дзеда Марціна гэты крыж называецца Маланкай, дзед заўседы, праз сваю жонку, у перапалку трапляе. Ты, Памфіла, мусіць, праз чужых жонак непрыемнасць пераносіш. А я, ўспамінаючы вас, сябры мае, сустракаючыся з жанчынамі, хрышчуся і шапчу: «чур, чур, сатана»...

Кажуць, што ў жанчын валасы доўгія, а розум кароткі, аднак няпраўда. Дзе не павярнуся, ўсюды жанчыны мужчын ў яжовых рукавіцах трымаюць. Значыцца, розум у іх даўжэйшы, чым валасы.

Цяпер нам, Памфіла, не трэба клапаціцца за дзеда Марціна, бочку яму забралі і пакуль новай не купіць, непрыемнасцей за самагонку ў іх не будзе.

Аднак няшчасце заўсёды нечакана на галаву зваліцца. У мяне, напрыклад, праз дурны гузік бяда здарылася. Справа выглядала так: улез я ў аўтобус, прапіхаюся паміж месцамі, а тут схапіла мяне за фрак нейкая доўгавалосая і крычыць:

— А, Госпадзі Ісусе, куды цябе халера нясе!

Затрымаўся я і пытаю:

— Няўжо праўда, што я так на Ісуса падобны, мне сягоння, грамадзяначка, трэці раз гэта гавораць.

А тая ў адказ вішчыць непрытомная, як кошка, якой на хвост наступілі.

Глядзь я, бачу, за сетку яе гузікам зачапіўся, а ў сетцы яйкі, ды з іх так соплі і капаюць.

У той час падыходзіць кантралёр і пра білет пытае. А я яму: — выбачайце, не паспеў выкупіць, зачапіўся, як бачыце...

— Бачу безбілетны за аўтобус зачапіўся, — прамовіў кантралёр, і... чырк-чырк алоўвачкам,— ужо і штраф спісаў.

Эх, што было — не вернецца.

Вы цяпер, сябры, зрабіце што-небудзь для грамадскай справы У «Ніву» многія пішуць, ды сур'ёзна, а нам і смех патрэбны. Са смехам кожная справа весялей і хутчэй наладжваецца.

Дзядзька Лявон.

Прычына голаду

У калідоры гасцініцы вельмі худы сустрэўся з вельмі тлустым. Тлусты і кажа худому:

— Як глянеш на цябе, дык можна падумаць, што ў краіне люты голад.

— Магчыма, — згадзіўся худы, але як гляне́ш на цябе, дык можна падумаць, што ты гэтаму голаду прычына.

Не вытрымаў

Чалавек з густымі рыжымі валасамі сядзеў у вагоне насупраць лысага і ўзлумаў над ім пасмяяцца:

— Што гэта ў вас ад роду не было валос на галаве? — запытаў ён насмешліва.

— Былі, і вельмі густыя, ды рыжыя, а я гэтага колеру цярпець не магу, узяў і павырываў іх, — адказаў лысы.

За грошы

Коля з жонкаю сядзяць у кіно. На экране бачаць любоўную сцэнку.

— Мой Божа! Як ён умее цалаваць — уздыхнула жонка

— Бо дастаў за гэта многа грошай, — злосна адказаў Коля.

аб.

Выйграў

— Дзе твой брат? — спытаў я ў Колі.

— У шпіталі, — адказаў ён

— А... чаму? Што з ім здарылася?

— Мы пайшлі ў заклад, хто далей выхіліцца праз акно. Ён выйграў.

Хвароба многаслоўнасці

(арабская казка)

Два землякі вандравалі па чужых краінах. Адзін з іх цяжка захварэў, а яго сябру трэба было вярнуцца ў свой горад. Тады хворы паслаў з ім пісьмо сваёй сям'і і папрасіў пры гэтым:

— Скажы маёй сям'і: «У вашага бацькі ад болю расколваецца галава. Страшна ныюць зубы. Дыханне перарываецца. Адняло рукі. Апухлі ногі. Шклянымі зрабіліся вочы. Дрыжаць калені. Ные спіна. Грудзі разрываюцца. Запалена селязёнка. З вачэй ліецца якаясь вадкасць. Сударгі ў нагах. Адняло язык. Сэрца перастала біцца».

Выслухаўшы ўсё гэта, яго сябра адказаў:

— Я не люблю многа гаварыць. Скажу проста: «Памёр», ды ўсё.

Пасля справы

— Ну як, кумок, колькі прысудзілі гэтаму разбойніку?

— З гэтым разбойнікам дрэнь чыстая атрымалася. Спачатку прысудзілі яму жыццёвае зняволенне, але той як разбрахаўся, як стаў буяніць у судзе, дык суддзі разгневаліся і яшчэ два гады падбавілі. (п)

ПРА СПРЫТНАГА КАТАЧНІКА

Людзі, як вядома
Мусяць абувацца,
Хто ў камашы, боты,
Хто ў трампкі, галошы.
Але ніц не дарма,
За ўсё трэба грошы.
У нас зімой на вёсцы
Валянкі пануюць,
Бо й цяпло ў іх, уютна,
Й многа не каштуюць.
Воўна нібы дарма,
Бо з сваіх авечак,
Толькі пару злотых
Грэмпляру, што зчэша.
А тады да майстра,
Й яшчэ сотня злотых,
Валянкі, як цацка,
Непатрэбны боты.
Раскажу я вам тут
Пра такога майстра,
Што чужою воўнай
Стаў замнога шастаць.
Праўда, не без толку,
Воўна-ж дарагая,
Як тры пары зробіць,
То й яму адная.
Мой сябра Пятровіч
Даў, як брыльянт, воўну,
Прасіў: — Усю ўлажыце.
Прапала ўсёроўна
Было гэтай воўны
Сто пятнаццаць дэкаў;
Трыццаць пяць прапала,
Бедны чуць не плакаў.
Катачніка донька
Вышывае ўзоры
З чыёй-ж гэта воўны?
З людскага мазолю.

ПАРЭМБСКІ

Мастаўляны

Філасофская крама „Мудрагарпаліца"

(Купляем і прадаем бясплатна)

* * *

Палявалі два сябры. У тым месцы быў роў, і яны ішлі адзін па гэты, другі па той бок рова. На аднаго з іх напаў мядзведзь і падмяў яго. Тады сябра крыкнуў:

— Кідай мядзведзя, ідзі сюды, пара прыступіць да справы! Той закрычаў у адказ:

— Мядзведзь не пускае, а то бы я і сам даўно яго кінуў!

* * *

Узяў мудрэц бусла і прынёс дахаты.

«Ён задоўгі», — падумаў і скараціў яму дзюбу і ногі.

«Ну вось, ты стаў цяпер падобны на птушку», — сказаў мудрэц.

Лозунг дня

Перад людзьмі будзь
у парадку —
Цані родну мову, братку.